

Hudební výchova, kvinta, 1. test

- rytmicko-monomelodické období
  - starověk
    - Řecko
      - Orfeus a Eurydika
      - hudební vzdělání bylo součástí výchovy
      - monomelodický ráz – 1 hlas/nástroj (harfa, lyra, kithara, vodní varhany, aulos, Panova flétna, bicí)
      - stupnice, intervaly, akordy
      - zpěvný přednes velkých hrdinských bájí – Ilias a Odyssea
    - Řím
      - Římané převzali Řeckou hudební teorii
      - hudba v pantomimě
      - cirkus – hlučná kulisa
      - s úpadkem římské říše upadala hudební kultura
      - Seikilova píseň
  - středověk
    - duchovní hudba
      - gregoriánský chorál (6. století)
        - papež Řehoř Veliký (Gregorius)
        - zpěvník sjednotil všechny latinské zpěvy
        - bez rytmu
      - sekvence a tropy = podklady pro lidové duchovní písně
      - tropus
        - jedna z nejdůležitějších forem gregoriánského chorálu
        - vzniká přidáním nebo vkládáním melodií a textů k tradičním gregoriánským melodiím
      - sekvence
        - podkládání textů pod jednotlivé tóny bohatých melismat
        - melismatický zpěv = více not na jednu hlásku
      - v 9. století – Cyril a Metoděj
      - Hospodine, pomiluj ny
        - nejstarší česká (staroslověnská) hudební památka
        - 10. století
      - Svatý Václave, vévodo české země = 1. český chorál (hymna)
      - duchovní hry
        - velikonoční (pašijní) a vánoční hry
        - později – lidový prvek, komické epizody → vykázaný z chrámu, provozovány na náměstích
        - Mastičkář = náboženská tematika + lidový humor
    - světská hudba
      - světské lidové písně se nezapisovaly
      - světská umělá tvorba (známý autor)
        - autoři: potulní hudebníci, studenti, žebraví mniši, rytíři
        - sborník – Carmina burana (1230)
          - latinské zpěvy
          - Carl Orff – zpracování
            - Orffovy nástroje (pro všechny)

- význam rytířstva
- pěvecká bratrstva (ve městech)
- minnesängři – Německo
- trubadúři – jižní Francie, lyrické náměty
- truvéři – severní Francie, lyrické i epické náměty
- dvorská lyrika (rytířské ideály a ctnosti – láska, dvornost, statečnost, přátelství, zbožnost)
- epika (výpravné eposy o Karlu Velikém a jeho družině s Rolandem; Alexandr Veliký)
- Raimbaut de Vaqueiras
- krása ženy
- na zakázku
- lyrika – šansony (milostné), balady (taneční), serenády (večerní produkce)
- polymelodické období
  - vývojové etapy
    - renesance a humanismus – 15. až 16. století (nizozemská škola a vrcholná renesance v Itálii)
  - nejstarší vícehlas = organum – 7. až 12. století (raný středověk)
    - cantus (pevná melodie) + druhý paralelní hlas (kvinta, kvarta, případně oktáva)
  - ars antiqua (= staré umění) – 12. a 13. století
    - notredamská skladatelská škola
    - moteto – trojhlas (základ v gregoriánském chorálu, spíše duchovní)
  - ars nova – 14. století (vrcholná gotika)
    - Guillaume de Machaut – mše (Francie)
  - renesance a humanismus – 15. a 16. století
    - umělec vědec = ideál doby
    - antické ideály
    - nizozemská škola
      - hudební formy
        - mše – Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, (Benedictus,) Agnus Dei
        - moteto (náboženský trojhlas)
        - chanson (světská vícehlasá imitačně zpracovaná píseň)
        - madrigal (světská vícehlasá píseň)
      - vokální polyfonie
      - a capella (Jean Ockeghem, Josquin des Prés)
      - ustálení hlasů – soprán, alt, tenor, bas
      - Orlando di Lasso
        - Echo (efekt ozvěny)
        - Itálie, Anglie, Antverpy, Mnichov
    - italská škola (římská a benátská škola)
      - Giovanni Pierluigi da Palestrina
        - sbormistr v chrámu svatého Petra
        - duchovní hudba – 100 mší, moteta, žalmy, hamny
        - Missa papae Marcelli
      - benátská škola
        - rozvoj instrumentální hudby
    - instrumentální hudba
      - sonáta
      - loutna, kytara, harfa, viola da braccio, viola da gamba, příčná flétna
    - vícehlas v českých zemích
      - 2. polovina 15. století a 16. století
      - Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic
      - Jan Campanus Vodňanský
        - Rorando coeli (princip echa – ozvěny)
      - literátská bratrstva = pěvecké sbory při kostelích (zpěvníky – kancionály)